

Derleme Makale / Review Article

Stoa Felsefesinde Doğayla Bütünleşip Kayalaşan Bilgenin Düşündürdükleri

The Thoughts of the Sage Who Integrates with Nature and Becomes Rock in Stoic Philosophy

Şule GECE ¹

Geliş/Received:06.06.2022

Kabul/Accepted:03.08.2023

“Bizi gerçekten korkutan ve umutsuzluğa düşüren şey dışımızdaki olayların kendileri değil, fakat bizim onlar hakkındaki düşüncelerimizdir.” (Epiktetos)

Öz

Bu çalışma, Helen Roma felsefesinin en etkili okullarından olan Stoacı Okulu ve bu okulun başlıca düşünürlerini; bilgelik, erdem ve doğayla ilişkileri bakımından inceleme amacıyla kaleme alınmıştır. Çalışmada, Stoacı okulun kendilerinden önceki İlk Çağ doğa filozofları ile Platon, Sokrates ve Aristoteles etkisi hissedilen düşüncelerinde, en etkili çalışma alanlarından olan etik öğretilerinin nasıl geliştirdiği ve bilgelik, akıl ve doğa ilişkisi içinde insanın kendi doğasıyla dışsal doğayı uyumlu hâle getirme çabalarının izleri sürülmeye çalışacaktır. Özellikle Roma Stoacılığının etkisinin belirgin hâle geldiği son dönemlerde gerek yaşamları gerekse düşünceleri aracılığıyla bu döneme katkı sağlayan ünlü Stoik düşünürlerin düşünceleri doğa, akıl, bilgelik, erdem açısından ele alınıp değerlendirilecektir. Dinginlik ve ölçülülüğün öne çıkarıldığı temel erdemler vasıtasıyla insanın doğayla nasıl bütünleşip onun bir parçası olmaya yönlendirildiği temel metinler aracılığıyla aydınlatılmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Stoa okulu, bilgelik, Epiktetos, Seneca, Marcus Aurelius

Abstract

This study aims to analyze the Stoic School, one of the most influential schools of Hellenistic Roman philosophy, and its main thinkers in terms of their relations with wisdom, virtue and nature. The study will try to trace how the Stoic school developed their ethical doctrine, which is one of their most influential fields of study, and how they tried to harmonize their own nature and external nature in the relationship between wisdom, reason and nature, in the thoughts of the Stoic school, which were influenced by the natural philosophers of the First Age and Plato, Socrates and Aristotle. Especially in the last periods when the influence of Roman Stoicism became evident, the thoughts of the famous Stoic thinkers who contributed to this period through their lives and thoughts will be discussed and evaluated in terms of nature, reason, wisdom and virtue. It will be tried to illuminate through basic texts how human beings are guided to integrate with nature and be a part of it through the basic virtues in which calmness and moderation are emphasized.

Keywords: Stoic school, wisdom, Epictetus, Seneca, Marcus Aurelius

1. GİRİŞ

İnsanın kendisi ve başkaları için iyiyi ve mutluluğu istemesi elbette gereklidir. Bunun için kendi içimize ve içsel doğamıza dönüp derinlemesine düşündüğümüz zamanlarda, insanın kendisi ve başka insanlar için istediği iyilik ve mutluluk isteğinin temelinde bulunan “en yüksek iyiyi” ne şekilde tasarlaması ve olanın ötesinde olması gereken olarak kurması gerektiği hususunda bir

¹ Doç. Dr. Kırıkkale Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Felsefe Bölümü, Kırıkkale-Türkiye. E-posta: gecesule@gmail.com, ORCID ID: 0000-0001-5668-9335